

SITUAȚIA DIN UCRAINA

PLAN REGIONAL DE RĂSPUNS PRIVIND SITUAȚIA REFUGIAȚILOR CAPITOLUL ROMÂNIA

RAPORT DE FINAL DE AN

Ianuarie-decembrie 2023

Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

Denumirile folosite și prezentarea materialelor din acest raport nu implică exprimarea vreunui punct de vedere din partea Organizației Națiunilor Unite cu privire la statutul juridic al vreunei țări, teritoriu, oraș sau zonă sau al autorităților sale, sau cu privire la delimitarea frontierelor sau a limitelor sale.

Fotografie de copertă: Artscape/Alda Eikevičiūtė

București, România, ianuarie 2024

© UNHCR 2024. Toate drepturile rezervate.

weatherl@unhcr.org

Prezentare generală a situației

România continuă să joace un rol esențial în calitate de țară care găzduiește refugiați în contextul războiului din Ucraina. Începând cu 24 februarie 2022, peste 5,4 milioane de refugiați ucraineni și din țări terțe au intrat în România din Ucraina și Republica Moldova. La sfârșitul anului 2023, un total de 85 710 refugiați din Ucraina se aflau în țară, iar aproximativ 149 116¹ refugiați obținuseră statutul de protecție temporară (TP).

La 30 iunie 2022, Guvernul României a adoptat Planul național de măsuri (PNM) pe doi ani pentru protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina și a beneficiarilor Directivei privind protecția temporară, marcând trecerea de la răspunsul de urgență la o etapă de protecție și incluziune pe termen mai lung. La 12 aprilie 2023, programul 50/20 al Guvernului României,² care a oferit fonduri pentru cazare și hrană cetățenilor români ce au găzduit refugiați deținători de TP, a fost actualizat pentru a include obiectivele de referință privind incluziunea³ și a făcut ca refugiații din Ucraina să fie beneficiari direcți ai programului. La sfârșitul anului 2023, refugiații au înregistrat întârzieri în primirea plăților pentru a doua jumătate a anului.

Deși s-au înregistrat progrese substanțiale în ceea ce privește satisfacerea nevoilor refugiaților, este necesar să se acorde mai multă atenție aspectelor legate de coeziunea socială și de incluziunea socio-economică. La sfârșitul anului 2023, potrivit Ministerului Educației, aproape 72% dintre copiii care beneficiau de protecție temporară erau înregistrați în școlile românești și în serviciile de educație și îngrijire timpurie. Cu toate acestea, doar 28 la sută dintre copiii de vârstă școlară au dobândit statutul de elev cu drepturi depline, în timp ce restul rămân în principal cu statutul tranzitoriu de audienți, conform legislației românești. În general, doar aproximativ 40 la sută dintre copiii refugiați de vârstă școlară declară că frecventează școlile românești. În ciuda eforturilor de succes pentru reducerea barierelor, 28% dintre gospodăriile cu nevoi de asistență medicală au raportat în continuare probleme, în special în ceea ce privește sănătatea mintală și asistența medicală sexuală și reproductivă, precum și lacune legate de capacitatea furnizorilor de servicii. În mod similar, până la sfârșitul anului 2023, aproximativ 33 la sută dintre cetățenii ucraineni de vârstă activă raportează că au un loc de muncă. Refugiații citează frecvent lipsa cunoștințelor de limbă română, oportunitățile limitate de angajare și locurile de muncă care corespund competențelor lor ca fiind bariere majore în calea participării ulterioare pe piața muncii și a incluziunii socio-economice.

¹ Aproximativ 73% dintre deținătorii de TP înregistrați sunt femeii și copiii.

² Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 22/2023 de modificare a Ordonanței de Urgență 15/2022 - prin care se asigurau 50 de lei (11,2 dolari SUA) de persoană pe zi pentru cazare și 20 de lei (4,5 dolari SUA) de persoană pe zi pentru hrană până în aprilie 2023.

³ Printre acestea se numără înregistrarea copiilor în sistemul educațional și căutarea activă a unui loc de muncă pe piața muncii prin intermediul agenției naționale de ocupare a forței de muncă. A se vedea Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 22/2023.

Orașe în prima linie

Orașele și municipiile din România joacă un rol esențial în răspunsul pentru refugiați de la debutul situației din Ucraina. Patru municipalități s-au angajat să includă refugiații și să pună în aplicare Pactul global pentru refugiați prin angajamente înainte de Forumul global pentru refugiați. Municipiul București s-a angajat să elaboreze o politică publică cuprinzătoare pentru a încuraja incluziunea, a combate discriminarea și a promova diversitatea și comunicarea. Municipiul Brașov s-a angajat să mențină Centrul KATYA ca un centru unic de servicii pentru refugiați. În Galați, autoritățile locale și-au confirmat sprijinul continuu pentru accesul incluziv la servicii și infrastructură pentru refugiați, promovând un mediu care să permită autonomia și contribuția socio-economică la comunitatea locală. Direcția Municipală de Asistență Socială Timișoara s-a angajat să construiască o comunitate incluzivă, implicând toate părțile interesate, cu accent pe educație, sănătate, muncă, cultură și servicii sociale. O echipă municipală va fi dedicată integrării refugiaților, ceea ce va construi în continuare punți între comunitatea locală și refugiați.

Repere și realizări

Pe parcursul anului 2023, 34 de parteneri RRP au lucrat pentru a avansa răspunsul refugiaților, condus de Guvernul României, oferind servicii și asistență complementare în domeniile protecției, violenței de gen (GBV), protecției copilului, educației, asistenței medicale și sănătății mintale și sprijinului psihosocial (MHPSS), precum și furnizarea de numerar multifuncțional, și de articole de primă necesitate.

Pentru a sprijini coeziunea socială, pentru a crește capacitatea de absorbție a furnizorilor de servicii din România și pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite atât pentru refugiați, cât și pentru cetățeni, partenerii RRP au oferit sprijin tehnic, material și de resurse umane atât furnizorilor de servicii publice, cât și celor de la nivel local. Partenerii RRP au oferit sprijin tehnic pentru capacitatea tehnică a peste 8.600 de furnizori de servicii privind îmbunătățirea serviciilor. Aproximativ 1 500 de profesori au beneficiat de cursuri de formare privind educația incluzivă, 1 955 de persoane au beneficiat de cursuri de formare privind prevenirea și reacția la violența bazată pe gen, inclusiv 227 de cadre medicale care au fost, de asemenea, instruite cu privire la gestionarea clinică a violenței și a violenței între parteneri intimi, iar aproape 1 400 de angajați ai furnizorilor de servicii au fost instruiți în domeniul combaterii traficului și al identificării victimelor traficului. Au fost dezvoltate 11 căi de trimitere pentru victimele VBG (Violenței bazate pe gen), care au îmbunătățit îngrijirea supraviețuitorilor violenței bazate pe gen. A fost oferit sprijin agențiilor naționale de protecție a copilului pentru punerea în aplicare a unui sistem de gestionare a cazurilor. Până la sfârșitul anului 2023, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA) a înregistrat peste 35.000 de copii ucraineni în sistemul său de gestionare a cazurilor. În plus, partenerii RRP au dezvoltat un set de instrumente online privind investigațiile și urmărirea penală în cadrul acțiunilor de combatere a traficului de persoane, au furnizat materiale școlare și echipamente IT pentru școli, echipamente medicale pentru spitalele publice și sprijin în domeniul resurselor umane pentru departamentele guvernamentale.

Partenerii RRP au sprijinit responsabilizarea refugiaților, furnizând informații despre servicii și drepturi care au ajuns la un număr mare de refugiați, printr-o varietate de metode, inclusiv prin intermediul ghișeelelor de asistență, linii telefonice directe, social media și un site web dedicat ([Services Advisor](#)) care oferă o imagine de ansamblu a serviciilor disponibile pentru refugiații din România. Aproape 78.500 de refugiați au primit asistență juridică și consiliere, în special în ceea ce privește aspectele juridice și administrative relevante pentru integrarea lor în România, iar peste 7.500 de refugiați au fost sprijiniți prin consiliere în materie de

ocupare a forței de muncă, formare profesională și angajare cu angajatorii. Peste 100.000 de persoane au primit sprijin în numerar orientat pentru a depăși vulnerabilitățile și pentru a face față nevoilor de iarnă. Pentru a oferi asistență mai bine direcționată, partenerii RRP au colaborat cu autoritățile pentru a dezvolta un sistem de tip scorecard pentru a identifica refugiații cei mai vulnerabili pentru servicii și sprijin. Sistemul de tip scorecard a fost testat în cadrul unor programe selecționate de asistență în numerar. Acesta va fi perfecționat în 2024 spre a fi utilizat de alți parteneri precum și în furnizarea altor forme de asistență, sporind astfel coerența și coordonarea răspunsului.

Partenerii RRP au lucrat pentru a menține coeziunea socială între refugiați și comunitățile gazdă. O campanie publică de succes privind coeziunea socială, desfășurată prin intermediul mijloacelor de comunicare sociale și tradiționale, a ajuns la peste 2,4 milioane de persoane prin mijloace digitale și a determinat peste 300 000 de vizite pe o pagină web pentru a aborda miturile provenite din dezinformare. Peste 5 600 de refugiați și membri ai comunităților gazdă au luat parte la activități comune construind legături și dezvoltând înțelegerea reciprocă, iar peste 9 000 de refugiați au beneficiat de cursuri de limbă. Partenerii RRP au sprijinit șapte inițiative de coordonare locală în sprijinul autorităților locale, oferind soluții locale la barierele cu care se confruntă refugiații în calea incluziunii socio-economice. În plus, partenerii RRP au colaborat cu municipalități din România pentru a face schimb de bune practici în răspunsul la refugiați și pentru a spori învățarea reciprocă.

Grupul operativ pentru adolescenți și tineret

RRP a lansat Grupul operativ pentru tineret și adolescenți (YAD TF) ca o platformă de coordonare care promovează coeziunea socială și participarea intersectorială a tinerilor, cu scopul de a împărtăși instrumente inovatoare care să includă tinerii, abordări participative și de a corela intervențiile cu nevoile tinerilor și adolescenților. YAD TF facilitează schimbul de informații și intervențiile coordonate pentru și cu tinerii și adolescenții refugiați în rândul partenerilor RRP. Prin exprimarea preocupărilor, discutarea provocărilor și comunicarea oportunităților, organizațiile completează programele și ajung la tinerii și adolescenții într-un mod mai structurat în fața izolării tinerilor și adolescenților și a neconcordanței părților interesate din cadrul răspunsului la refugiați cu nevoile specifice ale tinerilor și adolescenților în funcție de vârsta lor și de contextul local. Printre rezultatele grupului operativ în 2023 se numără un canal Telegram dezvoltat cu scopul de a oferi un mijloc digital sigur pentru împărtășirea oportunităților direct cu tinerii ucraineni din România, diseminarea bunelor practici, a rezultatelor evaluării nevoilor, precum și îmbunătățirea mecanismelor de participare a tinerilor și a colaborării între membri.

Lacune și provocări

În ciuda numeroaselor realizări din 2023, rămân provocări, în special în domeniile coeziunii sociale și incluziunii socio-economice. Refugiații se confruntă cu constrângeri în ceea ce privește accesul la servicii și incluziunea în societatea românească din cauza provocărilor sistemice, în primul rând lipsa de informare, cerințele administrative - în special necesitatea de a face dovada domiciliului în România, care este cerută și cetățenilor români - ca o condiție prealabilă pentru a avea acces la beneficiile de protecție socială, barierele lingvistice care afectează accesul la piața muncii și la educație, precum și vulnerabilitățile economice. Acest lucru, coroborat cu întârzierile în ceea ce privește asistența financiară și asistența tot mai redusă din partea actorilor umanitari este

Refugiați din Ucraina participă la un curs de limba română la Centrul de Tineret Suceava (Fundatia Națională pentru Tineret). Foto: Radu Andonie.

reflectat în faptul că 70% dintre gospodăriile de refugiați au raportat o scădere a puterii de cumpărare în comparație cu primele luni petrecute în România.

În timp ce refugiații din Ucraina au fost primiți cu căldură în România, aceste sentimente pozitive ar putea scădea treptat. În prezent, peste 25 % dintre gospodăriile de refugiați intervievate în cadrul evaluării multisectoriale a nevoilor au raportat că s-au confruntat cu atitudini negative, în principal discriminare sau agresiune verbală în interacțiunile personale sau prin intermediul mediilor sociale. Trebuie depuse eforturi concertate pentru a menține coeziunea socială și pentru a aborda preocupările comunităților gazdă vulnerabile din zonele de primire a refugiaților, inclusiv pentru a consolida furnizarea de servicii atât pentru refugiați, cât și pentru cetățenii români, în special înaintea unui an electoral intens 2024. Coordonarea continuă să joace un rol esențial în crearea de alianțe cu societatea civilă și cu municipalitățile, atât pentru menținerea spațiului de protecție, cât și pentru sprijinirea incluziunii socio-economice și menținerea coeziunii sociale la nivel comunitar.

O provocare centrală se referă la nivelurile de finanțare ale RRP. În 2023, RRP a asigurat o finanțare de aproximativ 51% față de apel, partenerii naționali primind doar 25% față de apelurile lor. Constrângerile financiare și absența unei finanțări pe termen mai lung reprezintă un risc de subminare a progreselor realizate, cu potențialul de a eroda și mai mult coeziunea socială în cazul în care finanțarea susținută pentru consolidarea sistemului și furnizarea de servicii complete rămâne evazivă.

2023 Indicatori și rezultate

Indicator	La jumătatea anului	Rezultatul final	Țintă
# Numărul de persoane care au primit sprijin în cadrul serviciilor și programelor de dezvoltare a mijloacelor de subsistență și de incluziune socio-economică.	15,991	23,432	54,950
# de persoane care au fost sprijinite în accesarea serviciilor de protecție.	66,318	90,000	90,700
# Numărul de copii care beneficiază de servicii de protecție a copilului și servicii conexe.	16,744	33,040	40,200
# de participanți instruiți în domeniul protecției copilului și al drepturilor copilului.	191	1,258	4,250
# Numărul de căi de referire în materie de VBG stabilite și funcționale.	11	11	5
# Numărul de persoane la care s-a ajuns prin intermediul activităților de informare a comunității și de prevenire a violenței de gen.	17,289	52,900	93,250
# Număr de membri ai rețelei PSEA și de personal al partenerilor care au fost instruiți în ceea ce privește reducerea riscurilor, prevenirea și răspunsul la SEA.	168	359	120
# de persoane care au primit asistență pentru nevoile de bază.	10,4704	14,6554	69,340
# de copii înscriși în învățământul formal în țările gazdă ⁴	23,490	38,830	10,000
# de copii care participă la programe de educație non-formală în țările gazdă.	39,295	73,384	19,328
# de consultații acordate pentru sănătate mintală și sprijin psihosocial.	6,161	8,115	27,754
# de persoane sprijinite în accesarea serviciilor de sănătate.	2,816	15,990	73,050
# Numărul de persoane instruite pentru a oferi servicii de sănătate refugiaților și populației gazdă.	170	759	2,950
# de persoane care au primit asistență în numerar.	36,285	10,0362	46,000
# Numărul de persoane sprijinite în cadrul RRP.	181,534	256,551	350,000
# Numărul de parteneri RRP care au raportat în cadrul instrumentelor Inter-Agency.	30	33	34

⁴ Cifra de școlarizare guvernamentală.

SITUAȚIA DIN UCRAINA

**PLAN REGIONAL DE
RĂSPUNS PRIVIND
SITUAȚIA REFUGIAȚILOR**

CAPITOLUL ROMÂNIA

RAPORT DE FINAL DE AN

**Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation**